

**APARITIA SOCIOLOGIEI.
OBIECTUL SI PROBLEMATICA
SOCIOLOGIEI.**

Sef Lucr. Dr. Mihail Cristian Pîrlog, Asist. Univ. Dr. Dan Bondari

Aparitia sociologiei (I)

- August Comte este creditat drept inventatorul termenului de sociologie, el folosind pentru prima oară acest termen în 1838, în cea de-a 47-a lecție din volumul IV. Inițial, el folosisese termenul de fizică socială pentru noua știință.
- Etimologia termenului este hibridă, provenind de la cuvântul latinesc „socio” (social) și de la cel grec „logos” (știință), sociologia fiind definită de către cea mai mare parte a cercetătorilor drept studiul științific al vieții sociale a oamenilor“.
- În cadrul sociologiei au existat și există o multitudine de orientări teoretice și doctrinare determinate de complexitatea societății, obiectul ei de studiu.

Aparitia sociologiei (II)

- În ceea ce privește perioada constituirii sociologiei ca știință, există mai multe opinii:
 - sociologia își găsește originile în scrierile filosofice ale lui Platon și Aristotel;
 - sociologia a apărut ca știință în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, întemeietorii săi fiind considerați Auguste Comte, Emile Durkheim, Gustave Tarde și H. Spencer;
 - sociologia drept rezultat al puseului empirist din științele sociale americane în perioada postbelică;
 - sociologia încă nu s-a constituit ca știință de sine stătătoare.
- Cea mai mare parte a istoricilor acestei discipline au căzut de acord asupra celui de-al doilea punct de vedere, conform căruia sociologia s-a născut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca o necesitate impusă de dezvoltarea societății industriale moderne și de problemele socio-umane induse de aceasta.

Condiții socio-structurale și epistemologice (I)

- Sociologia a apărut în contextul dezvoltării impetuoase a gândirii umane și a studiilor sociale impuse de revoluția industrială și de afirmarea societății capitaliste în secolul al XIX-lea.
- Modificarea relațiilor sociale și economice, necesitatea elaborării unor teorii privind folosirea resurselor umane în economia capitalistă pentru obținerea unui maxim de randament au condus la apariția sociologiei ca știință ce avea drept obiective majore organizarea pe baze raționale a vieții sociale și soluționarea disfuncționalităților sociale.
- Dezvoltarea spectaculoasă a științelor naturii în aceeași perioadă a creat și condițiile epistemologice ale apariției sociologiei ca știință de sine stătătoare.
- Anterior, în filosofia socială au mai fost efectuate studii asupra societății, dar într-o modalitate deductiv – speculativă, care propunea modele de indivizi, fenomene sociale și societate în ansamblu, modele bazate pe anumite norme deduse a priori, speculativ, din rațiune.

Condiții socio-structurale și epistemologice (II)

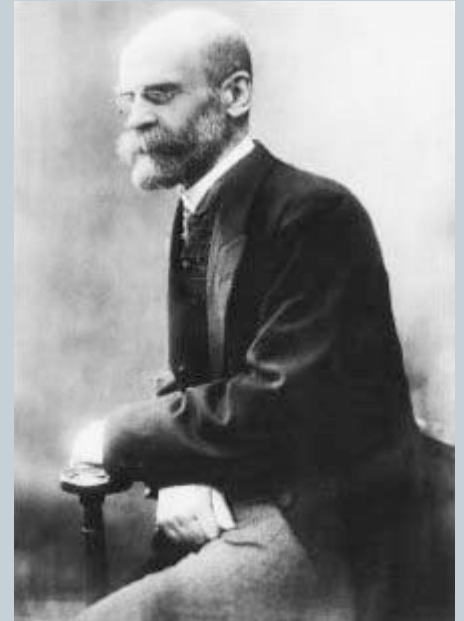

- Noul model științific propus aducea o perspectivă nouă, constatativă, descriptivă și explicativă cu privire la om și societate.
- Obiectivul noii științe erau definirea a ceea ce sunt omul și societatea și nu a ceea ce trebuie să fie.
- Conform acestei noi orientări, fenomenele și procesele sociale trebuie tratate ca fapte, adică descrise, consemnate și explicate cauzal.
- Sociologia a aplicat astfel în studiul socialului metodele propuse de științele naturii, programul lui August Comte stabilind drept sarcina fundamentală a sociologiei studiul pozitiv al faptelor sociale și evidențierea pe această cale a legilor fundamentale proprii vieții sociale.

Emile Durkheim (1858 – 1917) (I)

- Născut la Epinal, își face studiile la Paris, după care activează ca profesor la Bordeaux și la Sorbona.
- În 1894 publică „Les regles de la methode sociologique“, iar în 1897, „Le suicide“.
- Din punctul său de vedere, sociologia trebuie să îndeplinească două condiții pentru a se constitui ca știință:
 - să își definească obiectul propriu de cercetare: faptele sociale deosebite de obiectul altor științe.
 - faptele sociale trebuie observate și explicate cu aceeași rigurozitate metodologică.

Emile Durkheim (1858 – 1917) (II)

- Cea dintâi problemă care se pune sociologului este de a defini faptul social, în acest sens trebuind să aibă două caracteristici:
 - să fie exterior individului;
 - să se impună individului cu o forță coercitivă.
- *„Este fapt social orice fel de a face, fixat sau nu, capabil să exercite asupra individului o constrângere exterioară, sau care este general pentru o întreagă societate dată, având totuși o existență proprie, independentă de manifestările sale individuale.”*
- Faptul social se delimitează în mod clar de faptul biologic (fiind reprezentare sau acțiune) și de faptul psihic (fiind exterior individului), impunându-i-se cu o forță de constrângere.

Emile Durkheim (1858 – 1917) (III)

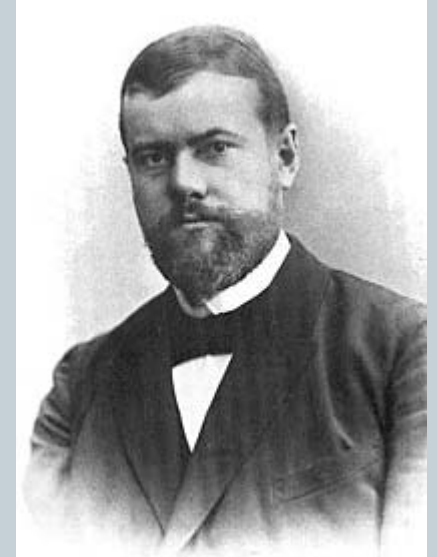

- Faptele normale sunt caracteristice majorității indivizilor în timp ce faptele patologice sau anomice apar la un număr relativ restrâns de indivizi și au o condiționare spațio-temporală.
- Astfel, anumite fenomene considerate patologice, precum crima sau suicidul, devin normale din punctul de vedere al lui Durkheim, o societate fără crime sau sinucideri fiind imposibilă, iar aceste fapte trecând în rândul normalității.
- Explicația faptului social trebuie să fie de ordin cauzal, această cauză fiind tot din mediul social și nu din cel psihologic sau biologic, iar funcția pe care o îndeplinește trebuie să fie tot din mediul vieții sociale.
- O altă necesitate pe care metoda o impune este cercetarea din punct de vedere statistic a faptelor sociale, precum și stabilirea de corelații între diversele tipuri de fapte sociale.

Max Weber (1864 – 1920) (I)

- Născut la Erfurt, face studii de drept, economie, istorie și filosofie, după care activează ca profesor la Freiburg, Heidelberg și Munchen. În lucrările sale abordează trei teme majore:
 - natura dominației
 - caracteristicile raționalității
 - raporturile dintre idei și interesele materiale (ideile religioase și activitatea economică).

Max Weber (1864 – 1920) (II)

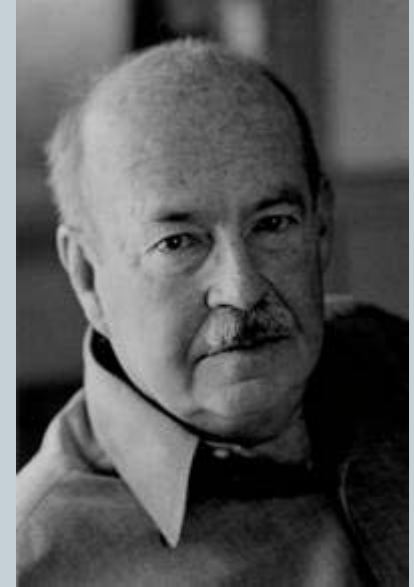

- Weber va pleca de la distincția dintre judecățile de valoare și judecățile de raportare la valori:
 - judecățile de valoare primele nu intră în corpul științei;
 - judecățile de raportare la valori servesc la selecția și ierarhizarea faptelor sociale devenite subiect al științei.
- A doua etapă a metodei propuse de Weber constă în explicația cauzală a faptelor sociale, care trebuie să fie universal valabilă.
- Sociologia este o știință care își propune să înțeleagă prin interpretare activitatea socială și prin aceasta să explice cauzal desfășurarea și efectele activității sociale.
- Sociologia este o știință comprehensivă și explicativă a faptelor sociale.
- Sarcina sociologiei este de a reduce formele cooperării umane la o activitate comprehensibilă.

Talcott Parsons (1902 – 1979) (I)

- Născut în Colorado Springs, urmează cursurile unor prestigioase universități americane și europene, după care va activa ca profesor la Universitatea Harvard.
- Este principalul reprezentant al structuralismului funcționalist din sociologia americană.
- În viziunea sa, sistemul social consta dintr-o pluralitate de actori individuali incluși într-un proces de interacțiune și motivați de obținerea unor satisfacții optime.
- El a introdus și conceptele de rol și status social, statusul reprezentând poziția individului în cadrul sistemului social, în timp ce rolul definește latura dinamică a acestuia, activarea sa în viața socială.

Talcott Parsons (1902 – 1979) (II)

- Acțiunea umană este modelată de norme, valori și simboluri sociale care delimitează comportamentul adecvat și permis al actorilor implicați în viața socială.
- Sistemul social se confruntă cu nevoia de integrare socială a indivizilor și menținerea echilibrului funcțional, în acest scop reliefând patru funcții:
 - integrare;
 - adaptare;
 - atingere a scopului;
 - păstrare a structurilor sociale și atenuare a tensiunilor.
- Echilibrul funcțional poate fi păstrat prin socializarea valorilor și prin controlul social asupra indivizilor.

Sociologiile de ramură (I)

- Sociologia își are prin definiție direcționate acțiunile către viața socială a oamenilor, studiind formele de viață colectivă, normele, valorile, instituțiile, tradițiile și modurile de comportament, geneza acestora, modul în care acestea influențează indivizii și existența lor socială.
- Sociologia studiază astfel manifestări sociale de tipologii diferite (economice, politice, religioase, juridice, etice, filosofice, științifice), tratate separat, dar raportate prin conexiunile dintre ele la realitatea socială.
- Sociologia a manifestat deschidere față de alte discipline sociale, dar deosebindu-se de acestea prin modalitatea de tratare a faptelor și proceselor, integrându-le în ansamblul vieții sociale.

Sociologiile de ramură (II)

- Structura și dinamica vieții sociale, obiectul de studiu al sociologiei, cuprind un domeniu de probleme extrem de vast, fapt ce a condus la apariția sociologiilor de ramură, cu caracter aplicativ și explicativ (Jan Szczepanski, 1970):
 - *Sociologii care studiază instituții sociale* (politică, drept, educație, religie, economie, militară, familie, artă, știință, medicină);
 - *Sociologii care studiază tipuri de colectivități* (structuri sociale, clase sociale, consens și conflict social, grupuri mici, urban/rural, profesii, organizații, grupuri etnice, tineret);
 - *Sociologii care studiază fenomene și procese sociale* (comportamentul demografic, diferențierea și stratificarea socială, comportamentul deviant, mass – media, cunoașterea, informația, timpul liber, controlul social, revoluția).

Sociologiile de ramură (III)

- Sociologiile de ramură sunt dublate și de discipline particulare referitoare la aceleași subsisteme, concentrate pe logica particulară a domeniului respectiv, realizându-se astfel o utilă complementaritate.
- Prin dezvoltarea deosebită a sociologiei în perioada interbelică, demersurile sale teoretice s-au înscris în cerințele științei:
 - universalism;
 - scepticism sistematic;
 - caracter dezinteresat;
 - atitudine impersonală;
 - integritate.

Sociologia – norme deontologice (I)

- integritatea profesională:
 - garantarea respectului intereselor specifice persoanelor afectate de cercetarea sociologică;
 - prezentarea rezultatelor cercetării cu maximă rigoare și sinceritate;
 - obligația de a-și recunoaște limitele competenței profesionale;
 - apărarea reputației disciplinei pe care o ilustrează, în relațiile cu mass – media;
 - convingerea întemeiată că cercetarea întreprinsă este valoroasă din punct de vedere științific și social;
 - utilizarea metodelor și tehnicilor de cercetare adecvate.

Sociologia – norme deontologice (II)

- relații și responsabilități față de participanții la cercetare, conform cărora sociologii trebuie:
 - să fie convinși că studiul întreprins este necesar pentru progresul cercetării sociologice și pentru bunăstarea oamenilor;
 - să dovedească responsabilitate pentru modul de utilizare a rezultatelor cercetării;
 - să evite acțiunile prin care poate afecta colegii și totodată prestigiul sociologiei ca știință;
 - să se asigure că bunăstarea fizică, psihică și socială a subiecților nu este afectată în mod negativ de cercetarea sociologică;
 - să stabilească un echilibru optim între interese opuse;
 - să stabilească relații de încredere și să obțină consimțământul favorabil investigației sociologice;

Sociologia – norme deontologice (III)

- relații și responsabilități față de participanții la cercetare, conform cărora sociologii trebuie:
 - să explice gradul de anonimitate și confidențialitate, dreptul lor de a refuza înregistrarea datelor personale pe suport audio – video
 - să anticipeze și să evite efectele nefavorabile ale cercetării asupra participanților la cercetarea sociologică
 - să reducă la minimum neplăcerile provocate de cercetarea participanților, mai ales asupra persoanelor vulnerabile
 - să nu violeze regula consimțământului informat, în cazul cercetărilor camuflate să evite manipularea experimentală a subiecților fără informarea acestora și să obțină acordul lor pentru publicarea rezultatelor cercetării.

Sociologia – norme deontologice (IV)

- anonimitatea, intimitatea și confidențialitatea:
 - respectarea anonimitatea și intimității subiecților;
 - să păstreze confidențiale informațiile privitoare la viața personală a participanților la cercetare;
 - să-și ia măsuri pentru păstrarea în deplină siguranță a informațiilor confidențiale furnizate de participanții la cercetare;
 - să se asigure că regula garantării confidențialității și anonimității este respectată și de către ceilalți sociologi angrenați în cercetări;
 - să își respecte angajamentul de garantare a confidențialității și anonimității, inclusiv în fața presiunilor sistemului juridic.